

Činnost olomoucké pobočky Literárněvědné společnosti v letech 2009–2015

Jana Kolářová

Olomoucká pobočka LVS patří svou přednáškovou činností k neaktivnějším. Klade přitom důraz na co nejširší spektrum odborného zaměření hostů, již přijíždějí z nejrůznějších bohemistických pracovišť, a to nejen z České republiky, ale i z dalších evropských zemí. Následující řádky jsou stručnou rekapitulací činnosti LVS od roku 2009.

Hned první přednáška roku 2009 přinesla téma vskutku exotické: básníci lékař, botanik a japanolog Petr Hrbáč přiblížil posluchačům jednu ze spojnic mezi literaturou západu a východu – nekonvenčního japonského básníka přelomu 19. a 20. století, jednoho z autorů haiku (haidžina), který inspiroval beatníka Jacka Kerouaka, jenž v této specifické formě také tvořil (označoval své básně jako západní haiku) a inspirace východní kulturou i náboženstvím je v jeho tvorbě zřejmá. Dvě následující přednášky měly společné naratologické téma, byť každý z přednášejících je uchopil jiným způsobem: Jiří Hrabal (FF UP v Olomouci) především teoreticky, Blanka Kostřicová se soustředila na konkrétního autora, prozaika Jiřího Kratochvila a analýzu jeho způsobu vyprávění. Všestranný dramatik, hudebník, prozaik a esejista Přemysl Rut zaujal olomoucké publikum v mnoha ohledech. Jeho přednáška *Proměny autorství* vynikala nejen poutavým podáním, ale i svébytným přístupem k tématu, v němž Rut-esejista nezapřel svůj sklon k propojování odborného a čtenářského pohledu na věc, když představil pozoruhodnou autorskou „typologii“ v diachronním přehledu, doplněnou celou řadou konkrétních příkladů. Rovněž poslední přednáška letního semestru oscillovala mezi odborným a uměleckým pojetím. Spisovatel a výtvarník Václav Vokolek uvažoval nad proměnami vizuální poezie v širokém pojetí, počínaje tvorbou zakladatele futurismu Filippa Tommasa Marinettiho až po současné básnické tvárné experimenty.

Podzimní cyklus přednášek zahájil olomoucký badatel Petr Komenda úvahami nad záměrností a nezáměrností v procesu literární tvorby. Téma staročeské bylo prezentováno ostravským literárním historikem Janem Malurou. Otázky spojené s genologickou problematikou raněnovověké literatury, jíž se Malura badatelsky věnuje, zaujaly posluchače nejen z řad literátů, ale i historiků. Marta Součková z prešovské univerzity přijela do Olomouce v rámci programu Erasmus, série jejích přednášek však byla pod hlavičkou LVS otevřena i zájemcům mimo bohemistické pracoviště. Názvy přednášek napovídají, že Součková se soustavně

věnuje teorii a dějinám slovenské literatury, zejména jejím proměnám po roce 1989. Přednáška nazvaná *Tragické existenciály Vladimíra Körnera*, kterou proslovil bohemista a rusista Vladimír Novotný z pardubické univerzity, uzavřela bohatý a rozmanitý přednáškový rok 2009.

Běh přednášek roku 2010 otevřel Richard Změlík (tehdy FF UP, nyní univerzita ve Wroclavi) literárněteoretickou úvahou věnovanou analýze prostoru v Čepově povídce *Polní tráva*. Igor Fic z katedry českého jazyka a literatury PedF UP zaměřuje dlouhodobě svou badatelskou pozornost k české poezii 20. století. Tématem jeho přednášky se staly tři výrazné básnické osobnosti a způsob, jakým tito solitéři tvořící stranou hlavního proudu literárního vývoje ztvárňovali ve svých dílech erotické náměty. Translatologická problematika patří ke klíčovým odborným zájmům bohemisty a germanisty Zbyňka Fišera, nynějšího vedoucího Ústavu české literatury a knihovnictví FF MU v Brně. Olomouckým posluchačům objasňoval teorii tzv. funkčního překladu a jeho příspěvek orientovaný mj. na čtenářskou recepci překládané poezie podnítil plodnou diskuzi.

Profesorka Joanna Czaplińska z univerzity v polském Opole patří k zahraničním hostům, kteří Olomouc často navštěvují, bývá mimo jiné pravidelnou účastnicí sympozia Umění a kultury střední Evropy. Její přednáška s názvem *Je všechno jako Švejk? Recepce české literatury v Polsku* poskytla publiku pohled na to, jak domácí literární produkci reflektují naši sousedé. Czaplińska také konstatovala, že Poláci se o českou literaturu zajímají ve větší míře než Češi o literární tvorbu polskou, a to navzdory poměru velikostí obou zemí, který by mluvil spíše pro tendenci opačnou.

Literární historik Petr Hruška je autorem první ucelené monografie o díle Karla Šiktance, na níž založil téma své přednášky *Karel Šiktanc – příběh básnické řeči*. Odborný vhled literárního historika a zároveň souznění básníka s tvůrcem, jehož dílo zkoumá, bylo patrné i z osobitého způsobu Hruškovy promluvy, v níž skloubil literárněhistorickou erudici s uvolněným, obrazně pojatým projevem.

Výsledky dlouholetého zájmu o dílo F. X. Šaldy prezentoval pražský badatel, vedoucí bohemistické katedry na FF UK a také předseda Společnosti F. X. Šaldy Jan Wiendl v přednášce nazvané *Okamžik a věčnost. Poznámky k tématu umění a náboženství v díle F. X. Šaldy*.

V roce 2010 utrpěla česká literatura citelnou ztrátu, když v dubnu náhle zemřel významný prozaik Jan Balabán. Reflexi autorova díla představila literární historička Blanka Kostřicová v přednášce *Jan Balabán – od sestupu k naději*.

Také rok 2011 byl z hlediska činnosti LVS bohatý, a to nejen kvantitativně, ale též rozpětím literárních dějin, jimž se přednášky věnovaly, počínaje tématy týkajícími se nejstarších období (Jana Kolářová z FF UP Olomouc, Miloš Sládek z Památníku národního písemnictví) až po úvahy o zcela aktuálním literárním dění. Mezi ně patřila kritická analýza díla jednoho z nejprodávanějších současných českých spisovatelů Michala Viewegha, o němž hovořil literární historik a šéfre-

daktor nakladatelství Host Miroslav Balašík. Problematikou vztahu literatury a nových médií se v závěru letního semestru ve své přednášce zabýval Karel Pio-recký z Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Vzácným zahraničním hostem byl profesor pařížské Sorbonny Xavier Galmiche, jenž proslovil přednášku o české satíře první poloviny 19. století a jejích souvislostech s literaturou německou, rakouskou, polskou a dalšími. Rok 2011 uzavřel naratologickou přednáškou literární teoretik Jiří Koten, působící na katedře bohemistiky pedagogické fakulty v Ústí nad Labem.

Mezi osobnostmi, které hostila olomoucká pobočka LVS v roce 2012, patřilo jméno Aleš Haman bezpochyby k nejatraktivnějším. Jeden z našich nejvýznamnějších literárních historiků a teoretiků zavítal do Olomouce mimo jiné u příležitosti svého životního jubilea, aby zde proslovil přednášku *O stylu a čtenáři*. Vedle této osobnosti nelze opomenout ani erudovaný a zároveň poutavě pronesený výklad Martina C. Putny, mezi jehož hojnými odbornými aktivitami jsou stálíci dějiny katolické literatury. Právě z této oblasti čerpal Putna téma své olomoucké přednášky *Literární historie jako apologetický nástroj – verze katolická*. Pestrou paletu témat roku 2012 rozšířila přednáška ze starší české literatury (prof. Michaela Soleiman pour Hashemi z FF MU v Brně) a přednáška translatologická, jejíž autor, docent Radek Malý z Katedry bohemistiky FF UP v Olomouci, je nejen uznávaným básníkem, ale též erudovaným překladatelem německé poezie.

Pro sérii přednášek roku 2013 byl typický bilancující pohled na literární dění prvního desetiletí 21. století. Nikoli náhodou; jednotliví hosté, badatelé z Ústavu pro českou literaturu AV ČR (Alena Fialová, Petr Hruška, Lenka Jungmannová), se podíleli na tvorbě shrnujících interpretačních studií (podle jednotlivých literárních druhů – poezie, próza, drama) kolektivní monografie *V souřadnicích mnohosti* (2014), která navázala na podobně koncipované dílo *V souřadnicích volnosti* (2008). Trojici přednášejících doplnil ostravský bohemista Petr Hrtánek, jenž se dlouhodobě věnuje problematice literárního apokryfu.

V roce 2014 byla převážně z organizačních důvodů přednášková aktivita LVS poněkud utlumená, proto do Olomouce zavítali pouze dva hosté. Jakub Česka (Fakulta humanitních studií UK v Praze) a Jakub Chrobák (Ústav bohemistiky a knihovnictví PPF v Opavě) představili svůj odborný pohled na dva z nejvýznamnějších českých prozaiků 20. století – Milana Kunderu a Bohumila Hrabala.

V první polovině roku 2015 byl naším hostem německý slavista a etnolog Alexander Kratochvil ml., jenž v současné době působí v oddělení teorie Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Jeho badatelský zájem se soustřeďuje na vztah literatury a paměti, na literární ztvárnění traumatických zkušeností jedince i kolektivu, ale i na otázky literárního kánonu. Kratochvil zaujal posluchače již názvem své přednášky *Mlha minulosti – vlaky duchů a strašidelná nádraží*. Jejím tématem byl populární český komiks *Alois Nebel*, jenž byl pojednán jako médium kultury vzpomínání. Další letošní host, literární a výtvarný kritik, editor a publicista Radim

Kopáč je zaměstnancem oddělení literatury a knihoven Ministerstva kultury ČR. Jeho přednáška byla věnována překladům české literatury v zahraničí. Posluchači se mohli seznámit s tím, kde všude na světě a v jakých jazycích se můžeme setkat s díly českých autorů; překvapení vzbudily například Vieweghův román v čínštině či Březinova *Hudba pramenů* ve španělštině.

Na závěr letošního jarního běhu LVS proběhla přednáška literárního teoretika Bohumila Fořta z FF MU Brno, jenž představil posluchačům koncepci své nové knihy *Fikční světy české realistické prózy*, která letos vyšla v nakladatelství Akropolis.

Vedle tradičních přednášek uspořádala naše pobočka v dubnu také jeden vzpomínkový večer, tentokrát věnovaný prozaiku Janu Balabánovi u příležitosti pátého výročí jeho úmrtí. Setkání, které moderoval předseda olomoucké LVS profesor Lubomír Machala, se zúčastnila literární historička Blanka Kostřicová, Balabánova spolužačka a přítelkyně, a profesor Josef Jařab, někdejší Balabánův učitel na olomoucké anglistice.

Koncepce tematické pestrosti přednášek Literárněvědné společnosti se snaží vycházet vstříc všem zájemcům o literaturu a literárněvědné zkoumání a v neposlední řadě také rozšiřuje a upevňuje kontakty mezi bohemistickými pracovišti. Touto činností, jak doufáme, naplňuje LVS smysl a cíl své práce.

Přehled přednášek LVS Olomouc únor 2009 – květen 2015

2015

Alexander Kratochvil: *Český komiks Alois Nebel jako populární médium kultury vzpomínání*

Radim Kopáč: *Současná česká literatura v překladech*

Blanka Kostřicová, Josef Jařab, Lubomír Machala: *Vzpomínkový večer na Jana Balabána*

Bohumil Fořt: *Realistický narativ v labyrintu funkcí*

2014

Jakub Chrobák: *Tělo a tělesnost v díle Bohumila Hrabala*

Jakub Česka: *Konstanty a přerovy v poetice Milana Kundery*

2013

Petr Hrtánek: *Hypertextový rozměr současných literárních apokryfů*

Lenka Jungmannová: *„Nová vlna“ současné české dramatiky*

Alena Fialová: *Próza poslední dekády*

Petr Hruška: *Obrys poezie v první dekádě nového tisíciletí*

2012

- Michaela Soleiman pour Hashemi: *Jan Amos Komenský méně známý*
Martin C. Putna: *Literární historie jako apologetický nástroj – verze katolická*
Aleš Haman: *O stylu a čtenáři*
Pavel Janoušek: *Kánon jako součást literárněvědného „jazyka“*
Radek Malý: *Poezie německého expresionismu a problematika jejího překladu*

2011

- Jana Kolářová: *K některým aspektům renesančního manýrismu v předbělohorských morálkách*
Xavier Galmiche: *Nové abderství v Čechách. Česká předbřeznová satira ve (středověké) evropském kontextu*
Miloš Sládek: *Děti a rodiče v pobělohorských kázáních*
Karel Piorecký: *Česká literatura a nová média. Avantgarda versus postmoderna*
Miroslav Balašík: *Fenomén Viewegh*
Jiří Koten: *Zobrazování vědomí v narativní literatuře*

2010

- Richard Změlík: *Krajina v Čepově Polní trávě (strukturálně sémiotická sonda)*
Igor Fic: *Eros v poezii vybraných básníků 2. pol. 20. století (Zeno Kaprál, Jiří Veselský, Jiří Kuběna)*
Zbyněk Fišer: *Strategie funkcionalistického překládání*
Joanna Czaplińska: *Je všechno jako Švejk? Recepty české literatury v Polsku*
Petr Hruška: *Karel Šiktanc – příběh básnické řeči*
Jan Wiendl: *Okamžik a věčnost. Poznámky k tématu umění a náboženství v díle F. X. Šaldy*
Blanka Kostřicová: *Jan Balabán – od sestupu k naději*

2009

- Petr Hrbáč: *Svět básníka Tanedy Santóky, pijáka a haidžina éry Taišó/Šówa, inspirátora beat generation*
Jiří Hrabal: *Co všechno vědí vypravěči?*
Blanka Kostřicová: *Románový cyklus Jiřího Kratochvila*
Přemysl Rut: *Proměny autorství*
Václav Vokolek: *Nad vizuální experimentální poezií (od Marinettiho k dnešku)*
Petr Komenda: *Akt psaní a poetika fragmentu (nad záměrností a nezáměrností v literárním textu)*
Jan Malura: *K možnostem žánrového zkoumání literatury humanismu a baroka*
Marta Součková: *Funkce současné literární kritiky; K různým podobám současné slovenské prózy; K poetice textů slovenských autorek po r. 1989; K axiologii současné slovenské prózy*

Vladimír Novotný: *Tragické existenciály Vladimíra Körnera*

Mgr. Jana Kolářová, Ph.D.

Katedra bohemistiky

Filozofická fakulta

Univerzita Palackého

Křížkovského 10

771 80 Olomouc

jana.kolarova@upol.cz